

БАЛЬОХА Альона,
викладачка кафедри теорії та методики
дошкільної та початкової освіти,
Херсонський державний університет

МОТИВАЦІЙНА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ПРИРОДОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Система фахової підготовки майбутніх учителів початкових класів значну увагу приділяє природничій освіті. Вона покладена в основу засвоєння освітніх компонент теоретичної та практичної підготовки майбутніх фахівців; має значний вплив на формування професійних якостей, рівень конкурентоспроможності на ринку праці; створює необхідну теоретичну базу для формування у здобувачів вищої освіти природничо-наукового світогляду [1].

Результатом природничої освіти майбутніх учителів початкових класів є природознавча компетентність – складне, інтегральне, особистісне утворення, яке включає здатність та усвідомлену готовність вивчати й розв'язувати питання, пов'язані з природничою освітою, нести персональну відповідальність в організації інтегрованої освітньої діяльності здобувачів освіти початкової школи.

У науковому дослідженні формування природознавчої компетентності майбутнього вчителя початкових класів нами виділено наступні структурні компоненти природознавчої компетентності: мотиваційний, когнітивний, діяльнісний та рефлексивний. Саме мотиваційний компонент забезпечує потребу здобувачів освіти у реалізації власного потенціалу, в основі якої лежить задоволення від процесу та результату професійної та освітньої діяльності; усвідомлене бажання досягти успіху у професійній педагогічній діяльності, пов'язаній з реалізацією природничої освітньої галузі в початковій школі; сукупність мотивів та потреб виховання екологічної культури у здобувачів освіти, формування приналежності до навколишнього середовища, як результат реалізації завдань природничої освітньої галузі.

Оскільки освітнє середовище набуло нового статусу, і розглядається нами як оточення, у якому відбувається формування особистості, зокрема, професійне становлення майбутнього вчителя початкових класів, що включає в себе навчально-методичні засоби, як у електронному, так і у паперовому вигляді, сукупність технічних і програмних засобів для зберігання, обробки та передачі інформації, які забезпечують оперативний доступ до необхідних даних і здійснюють освітні наукові комунікації, актуальності набуває розробка такого інструментарію, який би задовольняв освітні потреби здобувачів вищої освіти та мотивував їх у процесі опанування освітніх компонент природничого спрямування [3].

Інформаційно-комунікаційне педагогічне середовище є потенційно відкритим до вмотивованих запитів майбутнього фахівця початкової освіти та має такі **активні складники**:

- середовище постійно збільшує *мотивацію* здобувачів освіти до споживання контенту, що циркулює в ньому;
- середовище надає доступ до *ресурсів* у будь-який зручний для людини час;
- середовище володіє зручним, гнучким, дружнім, інтелектуальним *сервісом*, що допомагає людині знайти необхідні інформаційні ресурси, дані або знання;
- середовище *не емоційне*, воно працює відповідно запитам людини стільки, скільки їй необхідно;
- середовище *наповнюється* інформацією, даними, знанням з величезною, постійно наростаючою швидкістю;
- середовище дозволяє організувати практично безкоштовні, зручні у часі *контакти* між будь-якою кількістю людей, забезпечити зручний і гнучкий обмін інформацією (причому в будь-якому вигляді) між ними;
- середовище, крок за кроком, стандартизує, а потім інтегрує в собі *функціональність* усіх попередніх, нині, так званих, традиційних засобів

отримання, збереження, обробки та представлення необхідної людству інформації, даних і знань;

– середовище бере на себе все більше *рутинних* операцій, пов'язаних з операційною діяльністю людини (це, до речі, одна із найбільших проблем, яку людство очікує у майбутньому – «чим більше доручень – тим більше відповідальності – тим більше небезпеки залишитися без ресурсів»);

– середовище одержує все більше *контролю* над даними та операційною діяльністю людства.

Тому, для оптимізації процесу формування природознавчої компетентності майбутніх учителів початкових класів, на педагогічному факультеті Херсонського державного університету був створений інструмент – website (далі – вебсайт) «Web-мультимедіа енциклопедія з дисциплін природничого циклу» [2]. Контент електронного продукту об'єднує шість освітніх компонент природничого циклу та програму навчальної (природничої) практики. Кожен з елементів контенту відзначається єдиною архітектурою.

Отримати доступ до вебсайту можна шляхом вільного пошуку в Інтернеті. Для цього достатньо у пошуковому рядку будь-якого браузера ввести електронну адресу сайту (www.kspu.edu.) або назву (Web-мультимедіа енциклопедія).

Інтерфейс Web-мультимедіа енциклопедії з дисциплін природничого циклу включає: вітальне слово упорядників вебсайту; перелік доступних курсів/освітніх компонент; змінні інформаційні рубрики екологічного змісту.

Останні реалізують принцип науковості та природовідповідності. Змінні інформаційні рубрики представлені стандартними трьома вікнами. Перше вікно заповнене цитатою відомого німецького поета, мислителя та натураліста Йоганна Вольфганга фон Гете «Природа – єдина книга, кожна сторінка якої сповнена глибокого змісту». Ця цитата відіграє роль своєрідного девізу у процесі опанування здобувачами вищої освіти

природничих освітніх компонент та впливає на мотиваційну сферу діяльності.

Ресурси і можливості розділу «Загальне» та Інформаційної сторінки користувача окрім організаційно-навігаційної функції, виконують інформаційну та мотиваційну. Так, використання здобувачами вищої освіти ресурсів Чату чи Форуму забезпечує повну їх поінформованість щодо актуальних питань курсу у будь який час, створює звичні та комфортні умови спілкування користувачів у межах курсу з іншими користувачами чи викладачами [4].

Змінне оформлення вебсайту відповідно природним сезонам дозволяє не лише розширювати кругозір здобувачів вищої освіти, їх науково-природничу картину світу, формувати екологічну культуру та приналежність до навколишнього середовища, а й мотивувати їх до опанування природничих освітніх компонент, активізувати їх діяльність у професійному становленні та в окремих випадках дисциплінувати завдяки відкритості, доступності, мобільності курсів для кожного користувача.

Розділ «Робоча програма» дає можливість користувачам на початку вивчення того чи іншого курсу вебсайту визначити для себе повний обсяг і напрямок роботи під час опанування освітніх компонент. Таким чином, студент має змогу заздалегідь ознайомитись з обсягом матеріалів, які він має опанувати за певний період та результатами, яких має досягти, що, у свою чергу, дозволяє самостійно обрати траєкторію навчання, темп підготовки до лекційних/практичних занять чи підсумкового контролю, визначити для себе теми, які вимагають більш глибокого і широкого вивчення у процесі успішного формування природознавчої компетентності майбутнього фахівця [4].

Такий підхід до організації дистанційного освітнього процесу сприяє підвищенню активності здобувачів вищої освіти, мотивує користувачів до підвищення рівня власної природознавчої компетентності.

Список використаних джерел

1. Борисенко Н., Гриценко І., Денисенко В., Сидоренко Н. (2020). Формування навичок самоосвітньої діяльності студентів педагогічних факультетів в умовах дистанційної освіти. Vol. 7, No. 3. Ternopil-Aberdeen, 2020. pp. 325- 337. DOI: 10.25128/2520-6230.20.3.7.
2. Вебмультимедіа енциклопедія з дисциплін природничого циклу. URL: <http://webnc.kspu.edu/>
3. Пермінова Л. А. (2017). Дидактична підготовка майбутніх учителів початкової школи в інформаційному дидактичному середовищі. *Педагогічні науки*. 2017. Том 2. № 78. С. 162–168.
4. Петухова Л. Є., Бальоха А. С., Лемещук О. І. (2020). Web-мультимедіа енциклопедія з дисциплін природничого циклу: метод. рекомендації. Херсон : ТОВ «Борисфен-про», 2020. 82 с.